

ถอดบทเรียนและวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและ สังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG จังหวัดระยอง

Lessons Learned and Social Return on Investment Analysis of the Post-COVID Grassroots Economic and Social Driving Project with BCG Economy in Rayong Province

มนิรัตน์ การนันท์^{*1} ขวัญชีวา ไตรพิริยะ¹ อังคณา สิริรัตนกุลศิริ¹ กัญญารัตน์ นิมตระกูล¹ จารุวรรณ นิธิไพบูลย์¹
Maneerat Paranan^{*1}, Kwuancheewa Traiphirya¹, Angkana Leerattananugulsiri¹, Kanyarat Nimtrakool¹,
Jarawan Nitipailboon¹

¹คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

¹Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of
Technology Tawan-ok

* E-mail ผู้รับผิดชอบบทความ (Corresponding Author): m.paranan@mail.com

วันที่รับบทความ 25 ตุลาคม 2568 วันที่แก้ไขบทความ 24 พฤศจิกายน 2568 วันที่ตอบรับบทความ 24 พฤศจิกายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยถอดบทเรียนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) รวบรวมข้อมูลโครงการที่เกี่ยวข้องทั้งหมดสำหรับศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการ และ (2) เพื่อประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ ประชาชนและบัณฑิตจบใหม่ ที่เป็นทีมดำเนินงานของโครงการในพื้นที่จังหวัดระยอง ครอบคลุมพื้นที่ 25 ตำบล จำนวน 250 คน คัดเลือกด้วยวิธีแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังเสร็จสิ้นโครงการ กลุ่มเป้าหมายสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ตำบลละ 1 คน 25 ตำบล รวม 25 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน ผ่านกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก และนำข้อมูลวิเคราะห์คำนวณหาอัตราส่วนผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน ขอบเขตการดำเนินงานย้อนหลังตั้งแต่โครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล ปี พ.ศ. 2564 ต่อเนื่องถึง ปี พ.ศ. 2566 โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG และงานวิจัยที่ได้รับงบประมาณ ปี พ.ศ. 2567 ซึ่งเป็นการต่อยอดจากโครงการดังกล่าวในพื้นที่จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังเสร็จสิ้นโครงการ 1 ปี ประเมินผลกระทบ 4 ด้าน ประกอบด้วย ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบทางสังคม ผลกระทบทางด้านสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยเชิงบวก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60, SD=0.56) 2) ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนโดยรวมอยู่ในอัตราส่วน 1: 5.19 หมายถึง ทุกการลงทุน 1 บาท สามารถสร้างมูลค่าทางสังคมได้ 5.19 บาท ทุกกิจกรรมย่อยของโครงการรวมถึงงานวิจัยต่อยอดสามารถก่อให้เกิดมูลค่าทางสังคมที่เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: ถอดบทเรียน, ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน, โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานราก,
เศรษฐกิจ BCG, จังหวัดระยอง

ABSTRACT

This research aims to (1) Collect all project-related documentation for a post-project impact study and (2) evaluate the Social Return on Investment (SROI) of the project. This is mixed-methods research utilizing both quantitative and qualitative approaches. The quantitative sample consists of 250 people, comprising local residents and recent graduates who were members of the project implementation team in Rayong Province, covering 25 subdistricts. They were selected using a purposive sampling method. The research instrument used was a questionnaire on the outcomes and impacts occurring after project completion. The target group for the qualitative research consists of 25 key stakeholders, one community leader from each of the 25 subdistricts. Data was collected using the Social Return on Investment (SROI) assessment tool through in-depth interviews. The collected data was then analyzed to calculate the Social Return on Investment ratio. The scope of the study retrospectively covers the period from the "University to Tambon" (U2T) project in 2021 (B.E. 2564), continuously through the "Post-COVID Grassroots Economic and Social Driving Project with BCG Economy" (U2T for BCG) in 2023 (B.E. 2566), and extending to the subsequent research project funded in 2024 (B.E. 2567), which built upon the aforementioned project in Rayong Province. Key Findings: Impacts occurring one year after project completion were assessed across four dimensions: Economic Impact, Environmental Impact, Social Impact, and Well-being Impact. The overall average score was highly positive, at the highest level ($\bar{X}$ = 4.60, SD = 0.56). The overall Social Return on Investment (SROI) was an impressive ratio of 1: 5.19. This indicates that every 1 Thai Baht invested generated 5.19 Thai Baht in social value. All sub-activities of the project, including the follow-up research, were found to generate increased social value.

Keywords: Lessons Learned, Social Return on Investment, Grassroots Economic and Social Driving Project, BCG Economy, Rayong Province

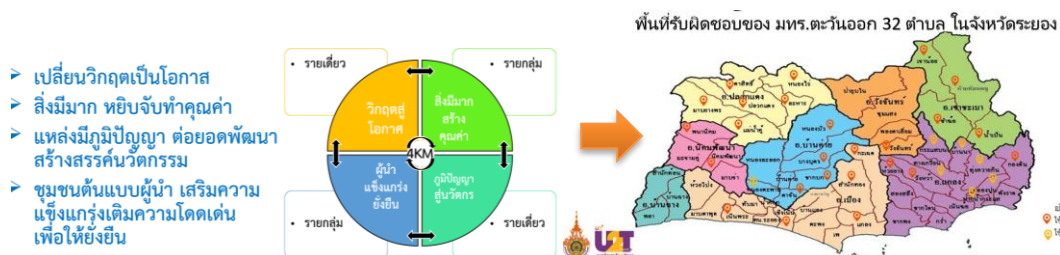
1. บทนำ

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG เป็นโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล ระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการต่อยอดจากโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ 1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสู่ตำบล (U2T) สร้างรากแก้วให้ประเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ได้รับมอบหมายจาก กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ให้ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ อว.ส่วนหน้า ประจำจังหวัดระยอง ในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 - พ.ศ. 2566 มีพื้นที่รับผิดชอบโครงการในจังหวัดระยอง และ จังหวัดใกล้เคียง รวม 53 ตำบล

ภาพที่ 1 พื้นที่ในความรับผิดชอบ โครงการ U2T ระยะที่ 2 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจักรพงษ์วนารักษ์ โดยทีมผู้วิจัยได้รับผิดชอบดูแล จำนวน 25 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลห้วยยาง ตำบลวังห้ว ตำบลกองดิน ตำบลเขาน้อย ตำบลชำซ้อ ตำบลน้ำเป็น ตำบลห้วยทับมอญ ตำบลวังจันทร์ ตำบลบางบุตร ตำบลหนองบัว ตำบลซากบก ตำบลตาขัน ตำบลกะเจ็ด ตำบลสำนักทอง ตำบลแก่ง ตำบลเนินพระ ตำบลเชิงเนิน ตำบลปลวกแดง ตำบลแม่น้ำคู้ ตำบลมาบยางพร ตำบลหนองไร่ ตำบลตาสีห์ ตำบลละหาร ตำบลนิคมพัฒนา และตำบลพัฒนานิคม ได้มีการแต่งตั้งมอบหมายให้คณาจารย์ในคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ รับผิดชอบดูแลกิจกรรมของแต่ละตำบล โดยยึดโมเดลการดำเนินงานเดียวกัน คือ การพัฒนากำลังคนเสริมสร้างทักษะอาชีพด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4KM หมายถึงการนำต้นแบบการพัฒนาที่สำเร็จแล้วใน 4 ตำบลต้นแบบ ของโครงการในระยะที่ 1 คือ ตำบลวังห้ว ตำบลห้วยยาง ตำบลกองดิน และตำบลเขาน้อย มาขยายผลไปยัง 21 ตำบล ในโครงการระยะที่ 2 ซึ่งใช้หลักการ 4KM ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารกิจกรรมโครงการด้วยหลัก 4KM กับพื้นที่ 25 ตำบลในจังหวัดระยอง

หลักการ 4KM ประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จจากการดำเนินงานในระยะที่ 1 โดยแบ่งเป็น 4 กรณี ได้แก่ (1) การพัฒนาสร้างทักษะรายบุคคลหรือรายเดี่ยว ใช้หลักการเปลี่ยน “วิกฤตสู่โอกาส” หมายถึง พิจารณาคัดเลือกคนที่ตกงาน ว่างาน หรือต้องการอาชีพเสริม ชักชวนมาเข้าโครงการอบรมสร้างทักษะอาชีพ Upskill Reskill เพื่อเสริมทักษะอาชีพให้ได้มีงานทำ ได้แก่ อบรมหลักสูตรการขายออนไลน์ M-Commerce จากหลักสูตรการถ่ายภาพสินค้าการตัดต่อคลิปวิดีโอ นำสินค้าในชุมชนมา Live ขายออนไลน์ ไม่ต้องลงทุนผลิตสินค้า รับรายได้จากการเป็นนายหน้าหรือตัวแทนจำหน่าย และหลักสูตรการแปรรูปขยะให้เป็นสินค้า ต้นทุนต่ำ หรือไม่ต้องมีเงินลงทุน ลงแรงเพียงอย่างเดียว เช่น กระถางย่อยสลายได้จากเปลือกทุเรียน น้ำยาล้างจานจากเปลือกสับปะรด (2) การพัฒนาสัมมาชีพให้รายกลุ่ม กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร หรือ กลุ่มต่าง ๆ ที่มีการรวมตัวกันอยู่แล้ว ให้พิจารณา “สิ่งมีค่าสร้างคุณค่า” วัตถุดิบพืชผลทางการเกษตรที่มีมากในชุมชนนั้น ๆ นำมาแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่ม ได้แก่ งานจักสานงานฝีมือ การแปรรูปผลไม้ มะดัน

ข้าวหอม น้ำกระชายน้ำผึ้งมะนาว น้ำพริกกระวานสมุนไพรกรอบ แปรรูปสมุนไพรเป็นน้ำมันนวดยาหม่อง แชมพู สบู่ ครีม โลชั่น เป็นต้น การพัฒนาปรับโฉมบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ชุมชน สินค้า OTOP ให้โดดเด่นมีมาตรฐานคุณภาพและสามารถตั้งราคาที่สูงขึ้นได้ (3) พิจารณาสมาชิกในกลุ่มรายบุคคลหรือรายเดี่ยว ว่าใครเป็นผู้มีภูมิปัญญา ส่งเสริมผลักดัน “ภูมิปัญญาสู่นวัตกรรม” ของชุมชน โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญานั้น ๆ สร้างสรรค์เป็น สิ่งใหม่หรือนวัตกรรม แล้วนำไปถ่ายทอดต่อให้สมาชิกกลุ่มเพื่อให้กลุ่มเกิดความแข็งแรง สร้างผลิตภัณฑ์ที่เป็น นวัตกรรมสร้างยอดขายได้อย่างต่อเนื่อง เช่น เตาเผาถ่านไร่คว้น ข้าวเกรียบข้าวตังโบราณ กะปิผง สเปรย์น้ำกลั่น สมุนไพรเสริมสมุนไพร กระเป๋าผ้าใบใบสับปะรดย้อมสีธรรมชาติ (4) ชุมชนที่มีการรวมกลุ่มกันเหนียวแน่นและมี ยอดขายสินค้าของชุมชนอย่างต่อเนื่องอยู่แล้ว ผลักดันให้เป็น ชุมชนต้นแบบผู้นำ เสริมความโดดเด่นเพื่อให้ยั่งยืน ด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิง ธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงอาชีวศึกษา เป็นต้น เพื่อให้ชุมชนนั้นมีโอกาสได้ขยายการรับรู้ไป ในวงกว้างมากยิ่งขึ้น หลักสูตรที่สามารถต่อยอดพัฒนาทักษะของกลุ่ม ได้แก่ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ใน การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว หรือฐานกิจกรรม ฐานเรียนรู้ของชุมชน เช่น การตัดต่อคลิปโปรโมทแหล่ง ท่องเที่ยว การใช้ AI สร้างคอนเทนต์, เทคโนโลยี AR ส่งเสริมการท่องเที่ยวเรียนรู้ด้วยตนเอง, Virtual Tour, ระบบ นำทางท่องเที่ยว เป็นต้น หลักการทั้งหมดเหล่านี้ถูกใช้ในการบริหารจัดการโครงการ มีการสร้างกิจกรรมพัฒนา ทักษะอาชีพให้ประชาชนในตำบลต่าง ๆ ทั้ง 25 ตำบล จนสามารถสร้างทักษะใหม่ให้กับทีมงานซึ่งประกอบด้วย บัณฑิตจบใหม่ จำนวน 5 คน และ ประชาชนทั่วไป จำนวน 5 คน รวม 10 คน ต่อตำบล ทีมงานทั้ง 10 คน ของแต่ละ ตำบล จะได้รับการพัฒนาอบรมอย่างเข้มข้น เพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้ช่วยวิทยากร ในการถ่ายทอด ความรู้ทักษะอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่ตำบลของตนเอง ซึ่งมีหลักสูตรพัฒนาทักษะอาชีพให้เลือกตามบริบทและ ความต้องการของประชาชนในพื้นที่มากถึง 120 หลักสูตร (หลักสูตรพัฒนาทักษะอาชีพ คอร์สอบรมระยะสั้นจาก ศูนย์เรียนรู้สมุนไพร 999 ชนิด โคกหนองนาสวนไผ่ไฮเทคเพื่อพัฒนาสัมมาชีพ ร่วมกับสาขาวิชาระบบสารสนเทศ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก) [1] แบ่งเป็น 12 หมวด หลัก แสดงดังตารางที่ 1

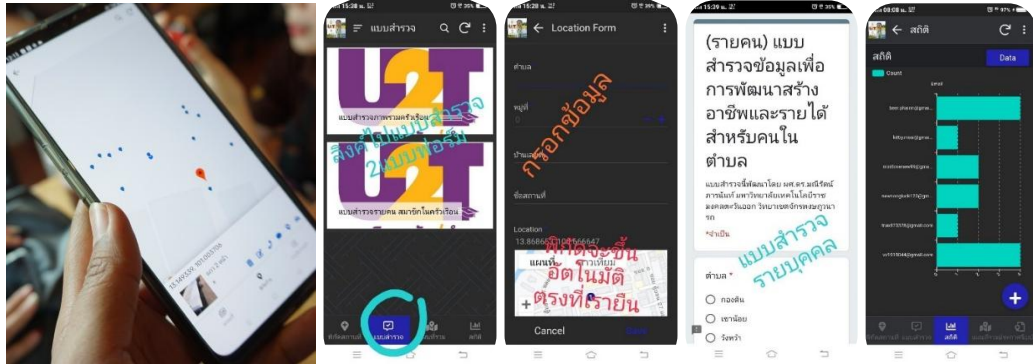
ตารางที่ 1 หลักสูตรพัฒนาทักษะอาชีพคอร์สอบรมระยะสั้น 120 หลักสูตร ประกอบด้วย 12 หมวด

ชื่อหมวดหลักสูตร	รายการหลักสูตรพัฒนาทักษะอาชีพ
หมวดที่ 1 หมวด BCG 10 หลักสูตร:	พรมถักจากเศษผ้า อีฐทางเท้าผสมขยะพลาสติก ไม่กวาดจากขวดพลาสติก เชือกจากเส้นพลาสติก กระถางแคทตัส กระถางปุ๋ยย่อยสลายได้ ผ้าย้อมและ paint & print สีธรรมชาติ งานจักสานจาก ไผ่สดดูเหลือทิ้ง กระเป๋าซองกาแฟ ตะกร้าเส้นพลาสติก
หมวดที่ 2 หมวดเตาเผาถ่าน ผลิตน้ำส้มควันไม้ 10 หลักสูตร:	การผลิตเตาเผาถ่าน การเผาถ่าน 3 ระดับความร้อน การผลิตน้ำส้มควันไม้ การกลั่นน้ำส้มควันไม้ การทำถ่านอัดแท่งพลังงานสูง ถ่านดูดกลิ่น ผงถ่านชาโคล น้ำยาบ้วนปากผสมน้ำส้มควันไม้ สเปรย์ น้ำส้มควันไม้ไล่แมลง แชมพูนึ่งผมวน้องหมาผสมน้ำส้มควันไม้
หมวดที่ 3 หมวดแปรรูป สมุนไพรเป็นเครื่องสำอาง 10 หลักสูตร:	สบู่ใบไผ่ผสมสมุนไพรชะลอความชรา สบู่สมุนไพรรักษาโรคผิวหนัง เจลล้างหน้าสมุนไพร แชมพู สมุนไพรผสมค้าย้อมผมเป็นธรรมชาติ ยาสีฟันสมุนไพร ผงสมุนไพรมาร์คหน้า ครีมทาหน้าดอก โสนป้องกันแสงแดดและแก้ฝ้า เซรั่มสมุนไพรฤทธิ์เย็น โลชั่นทาผิวสมุนไพร ลิปปาล์มสมุนไพร
หมวดที่ 4 หมวดแปรรูป สมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์ยา สมุนไพรใช้ภายนอก 6 หลักสูตร:	สเปรย์น้ำมันนวดสมุนไพรสูตรร้อนสูตรเย็น หม่องบาล์มสมุนไพรสูตรร้อนสูตรเย็น สเปรย์น้ำกลั่น สมุนไพรสำหรับใบหน้า เจลหมาก่อนเข้าพาราฟิวแว็กซ์ผิวน้ำ สเปรย์กระดุกไก่ดำแก้ปวดข้อเอ็น กระดุก พลาสเตอร์แปะแผลเปลือกมังคุด

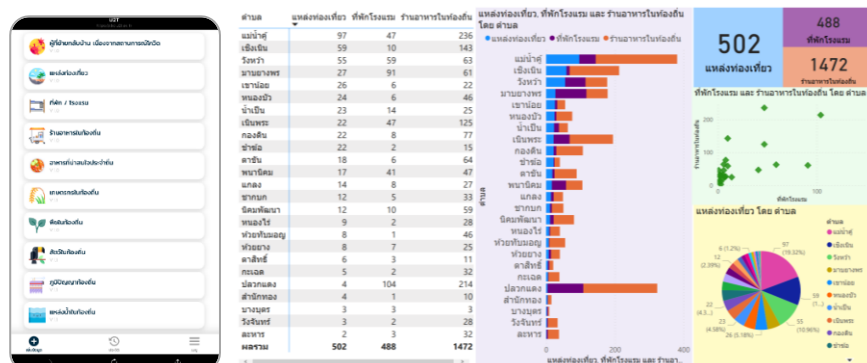
หมวดที่ 5 หมวดแปรรูปสมุนไพรเป็นอาหารและเครื่องดื่มสะท้อนอัตลักษณ์ชุมชน 12 หลักสูตร:	ชาสมุนไพร น้ำพริกกรอบสมุนไพรเครื่องแกงชนิดผง เครื่องดื่มสมุนไพร ผักผลไม้แช่อิ่ม ผักอบแกน นิค ข้าวเกรียบสะเดา เมี่ยงบัวหลวง ขนมดอกโสน คั่วตะไคร้ ต้มชะมวง สมุนไพรชุบแป้งทอดกรอบ
หมวดที่ 6 หมวดผลิตภัณฑ์อุปโภค 8 หลักสูตร:	น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า น้ำยาปรับผ้านุ่ม น้ำยาถูพื้น น้ำยาล้างรถ สเปรย์ขัดคราบ สเปรย์ดับกลิ่น น้ำยารีดผ้า
หมวดที่ 7 หมวดการเพาะปลูกพืชผสมผสาน 10 หลักสูตร:	เกษตรทฤษฎีใหม่ เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรอินทรีย์มาตรฐาน GAP พืชเศรษฐกิจขายคาร์บอนเครดิต ใฝ่พานาชนิดและการแปรรูป การเพาะปลูกสมุนไพรจำพวกใช้ใบยอดดอก การเพาะปลูกสมุนไพรจำพวกหัวเหง้ารากในตะกร้า การตอนกิ่งและการปักชำสมุนไพรจำพวกลำต้นกิ่งเถา นาหยอดและคันนาทองคำ พืชไร่แบบหมุนเวียน พืชสวนผลไม้สวนผสม
หมวดที่ 8 หมวดโคกหนองนาปลูกพืชผสมผสานเกษตรอินทรีย์ 10 หลักสูตร:	โคกหนองนาโมเดล สวนไม้แก้อย่างการปรับสภาพดินด้วยฟางมูลวัว 7 ชั้น การห่มฟางและการปลูกผัก ปุยหมักใบไม้ เลี้ยงไส้เดือนปุ๋ยมูลไส้เดือน ปลูกผักในน้ำ และเพาะเลี้ยงเห็ดนางแดง ปุยน้ำหมักต่างๆสำหรับบำรุงและไล่แมลง จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง ฮอไรโมนพืช ขยายหัวเชื้อEM
หมวดที่ 9 หมวดเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการเกษตร 10 หลักสูตร:	10 หลักสูตร: IOT สมาร์ทปลูกควบคุมปริมาณน้ำระบบน้ำหยด IOT สถานีวัดอากาศ ความเร็วทิศทางลม ปริมาณน้ำฝน ความชื้นแสง IOT วัดคุณภาพดิน ความชื้นในดิน PH ความเค็ม NPK IOT วัดคุณภาพของน้ำ อุณหภูมิ PH IOT วัดคุณภาพอากาศ PM อุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ IOT ระบบเปิดปิดไฟอัตโนมัติ ระบบ Dashboard แสดงผลการ Analytics ดินฟ้าอากาศ โซลาร์เซลล์พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานไฟฟ้าจากลม พลังงานไฟฟ้าจากแรงน้ำ
หมวดที่ 10 หมวดเทคโนโลยีเพื่อการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานสินค้า 4 หลักสูตร:	Canva ออกแบบฉลาก การเลือกบรรจุภัณฑ์และออกแบบม็อคอัพ การขอมาตรฐานสินค้า ออย. การขอมาตรฐานสินค้า มผช.
หมวดที่ 11 หมวดเทคโนโลยีส่งเสริมการท่องเที่ยว 10 หลักสูตร:	เทคโนโลยี AR (Augmented Reality) การปักสถานที่ลงบน Google Maps การสร้างภาพ 360 องศา Google Street View การสร้าง Area Zone และเส้นทางท่องเที่ยวด้วย My Maps การสร้าง Mobile Application ด้วย Appsheet (No Code) การสร้างการทำ Dashboard ด้วย Looker Studio การสร้างตัวตนร้านค้าในชุมชน ด้วย app Wongnai เทคนิคการถ่ายภาพและการตกแต่งด้วย PicArt Canva การถ่ายคลิปและการตัดต่อด้วย Inshot Tiktok เทคนิคการสร้างคอนเทนต์ด้วย ChatGPT
หมวดที่ 12 หมวดเทคโนโลยีเพื่อการโปรโมทและจำหน่ายสินค้าออนไลน์ 10 หลักสูตร:	Tiktok Youtube Facebook Line myShop Lazada Shopee Google Sites CMS ระบบ Shopping Online ของหน่วยงานรัฐ การยิงAds และ Chat Bot

ทีมดำเนินงานโครงการมีงบประมาณจ้างเป็นรายเดือน ตำบลละ 10 อัตรา ประกอบด้วย บัณฑิตจบใหม่ (ระยะเวลา 5 ปีย้อนหลัง) จำนวน 5 คน อัตราเงินเดือน 15,000 บาท และชาวบ้านทั่วไป 5 คน (บัตรประชาชนเป็นผู้อาศัยในตำบลนั้น ๆ) อัตราเงินเดือน 9000 บาท มีหน้าที่ในการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลความต้องการของประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะอาชีพ ข้อมูลการเป็นเกษตรกร ซึ่งพัฒนาแอปพลิเคชันโดยผู้วิจัย [2] แสดงดังภาพที่ 3 พร้อมทั้งเก็บข้อมูลสภาพความเป็นอยู่ของตำบล ผ่านแอปพลิเคชัน CBD.U2T.ac.th ที่พัฒนาโดยสำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประกอบด้วย 10 หมวด ประกอบด้วย (1) ผู้ที่ย้ายกลับบ้านเนื่องจากสถานการณ์โควิด (2) แหล่งท่องเที่ยว (3) ที่พักโรงแรม (4) ร้านอาหารในท้องถิ่น (5) อาหารที่น่าสนใจประจำถิ่น (6) เกษตรกรในท้องถิ่น (7) พืชในท้องถิ่น (8) สัตว์ในท้องถิ่น (9) ภูมิปัญญาท้องถิ่น (10) แหล่งน้ำใน

ท้องถิ่น เมื่อทีมงานรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้น ทีมผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมารวบรวมวิเคราะห์ทำเป็นระบบแสดงผล Dashboard แสดงดังภาพที่ 4

ภาพที่ 3 แอปพลิเคชันสำรวจความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพ

ภาพที่ 4 แอปพลิเคชัน CBD.U2T.ac.th และ Dashboard แสดงผลการวิเคราะห์ [2]

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (Social Return on Investment: SROI) พัฒนามาจากเครื่องมือวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ถูกพูดถึงครั้งแรกในปี ค.ศ. 2000 โดย The Roberts Enterprise Development Fund (REDF) ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีเป้าหมายในการประเมินความคุ้มค่าของเงินลงทุน ว่าสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้อย่างคุ้มค่าหรือไม่ โดยแปลงผลลัพธ์ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของโครงการให้เป็นมูลค่าทางการเงิน ประเมินว่าเงินลงทุนแต่ละบาทสร้างมูลค่าทางสังคมเพิ่มขึ้นเท่าใด เช่น หาก SROI = 10 หมายความว่าลงทุน 1 บาท สร้างผลตอบแทนทางสังคม 10 บาท [3]

$$SROI = \frac{\text{มูลค่าปัจจุบันสุทธิของประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม}}{\text{มูลค่าปัจจุบันสุทธิของเงินลงทุน}}$$

$$SROI = \text{ลงทุนไป 1 บาทสร้างผลตอบแทนทางสังคม บาท}$$

ตัวอย่างในการแปลงค่า:

$$SROI = \frac{2,000,000 \text{ บาท}}{200,000 \text{ บาท}} = 10$$

ลงทุน 1 บาท
ผลตอบแทน
กลับมา
10 บาท

ภาพที่ 5 การคำนวณผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (Social Return on Investment: SROI) [3]

วิธีการวัดผลกระทบทางสังคม แบบ SROI จะพิจารณา 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ผลตอบแทนที่เกิดขึ้นเชิงสิ่งแวดล้อม คือ ผลตอบแทนที่เกิดขึ้นกับกลุ่มบุคคลที่กิจกรรมเข้าไปสร้างการเปลี่ยนแปลงในเชิงคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในสังคม เช่น ป่าไม้อุดมสมบูรณ์มากขึ้น คุณภาพอากาศดีขึ้น ไฟป่าหมดไป สารเคมีตกค้างลดลง สัตว์ป่ากลับคืนมาระบบนิเวศดีขึ้น ผลตอบแทนในรูปแบบนี้ ต้องแปลงค่าผ่าน Financial Proxy ก่อน (2) ผลตอบแทนที่เกิดขึ้นเชิงสังคม คือ ผลตอบแทนที่เกิดขึ้นกับกลุ่มบุคคลที่กิจกรรมเข้าไปสร้างการเปลี่ยนแปลงในเชิงคุณภาพของมนุษย์ เช่น คนในสังคมมีความสุขมากขึ้น มีการศึกษาดีขึ้น อายุยืนขึ้นโรคร้ายไข้เจ็บลดลง ผลตอบแทนในรูปแบบนี้ ต้องแปลงค่าผ่าน Financial Proxy ก่อน (3) ผลตอบแทนทางสังคมในทางเศรษฐกิจ คือ ผลตอบแทนที่เกิดขึ้นกับกลุ่มบุคคลที่กิจกรรมเข้าไปสร้างการเปลี่ยนแปลงในเชิงรายได้ เช่น คนในสังคมมีรายได้เพิ่มมากขึ้น สามารถลดรายจ่ายได้ เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้นเกิดการซื้อขายมากขึ้น รวยขึ้น เป็นผลตอบแทนในรูปแบบเชิงตลาด ผลตอบแทนในรูปแบบนี้ไม่ต้องแปลงค่าผ่าน Financial Proxy [3]

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน มีดังนี้ วรภัทร เมฆขจร และ คณะ [4] วิจัยประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) กิจกรรมการพัฒนาผู้ประกอบการเชิงวัฒนธรรม อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบบันทึกการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน แบบสอบถามผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 110 คน สัมภาษณ์เชิงลึกผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน พบว่าอัตราส่วน 1 : 6.58 หมายความว่า การลงทุนทุก 1 บาท สามารถสร้างมูลค่าทางสังคม 6.58 บาท ผลลัพธ์ของทุกกิจกรรมก่อให้เกิดมูลค่าทางสังคมที่เพิ่มขึ้น นพพล จันทรกระจำแจ้ง และอนันต์ ลากุล [5] ศึกษาผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) กิจกรรมสร้างสรรค์เศรษฐกิจชุมชนเขาฉกรรจ์ ตำบลเขาฉกรรจ์ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดดสระแก้ว พบว่า การลงทุนทุก ๆ 1 บาท อัตราผลตอบแทนที่ (IRR) คือ 7.6% เมื่อประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก 54 คน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด นิติกร พงษ์ไพบูลย์ และวิสาชา ภูจินดา [6] คำนวณผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนการทำเกษตรอินทรีย์ โครงการสามพรานโมเดล ได้ผลลัพธ์เป็น 1.45 คือ ทุกการลงทุน 1 บาทส่งผลตอบแทนทางสังคมมูลค่า 1.45 บาท ด้านสังคม ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันแก้ไขปัญหาระหว่างสมาชิกเกษตรกรภายในกลุ่ม จัดอบรมและศึกษาดูงานโดยมีอาจารย์มหาวิทยาลัย นักวิชาการและปราชญ์มาให้ความรู้ต่าง ๆ แก่เกษตรกร เช่น การตลาด กระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ เป็นต้น มีสุขภาพดีขึ้นปริมาณลดความเสี่ยงสารเคมีตกค้างในเลือด ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สนับสนุนช่องทางการตลาดให้กับเกษตรกร ได้แก่ ตลาดสุขใจ ตลาดสุขใจสัญจร และวิสาหกิจชุมชน ช่วยให้เกษตรกรมีรายได้จากผลผลิตอินทรีย์ในราคาที่เป็นธรรม ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เกษตรกรไม่ใช้สารเคมีในการทำเกษตร มีการเก็บรักษาต้นพันธุ์หรือเมล็ดพันธุ์ไว้เพาะปลูกในรอบถัดต่อไป เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด ทวนธง ครุฑจ้อน [7] ศึกษาผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน ของโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง ผลลัพธ์เท่ากับ 3.03 เท่า กล่าวคือ การลงทุนทุก ๆ 1 บาท ก่อให้เกิดผลตอบแทนทางสังคม 3.03 บาท โดยการสัมภาษณ์ทีมงานผู้ร่วมโครงการ จำนวน 62 ตำบล ตำบลละ 1 คน รวมกลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลจำนวน 62 คน มีผู้แทนภาคเอกชนในตำบลที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 124 คน และความคิดเห็นของผู้แทนมหาวิทยาลัย อาจารย์เจ้าหน้าที่ดำเนินโครงการ 65 คน และผู้แทนหน่วยงานในเครือข่ายภาครัฐ จำนวน 159 คน รวมทั้งสิ้น 410 คน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล ของทีมผู้วิจัย มีดังนี้ มณีนรัตน์ ภาณันท์ และคณะ [8] สร้างต้นแบบสินค้าจากขยะส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวอัจฉริยะ

กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านวังห้ว เป็นการนำขยะอินทรีย์ เปลือกทุเรียน และเปลือกผลไม้ต่างๆ ที่มีมากในท้องถิ่นตำบลวังห้ว มาพัฒนาเป็นสินค้า BCG ได้แก่ กระถางย่อยสลายได้ กระดาษ โตะ แก้ว เป็นต้น ผลงานนี้ได้รับเลือกให้เป็น Success case ของภูมิภาคตะวันออก เป็นตัวแทนในการนำเสนอผลงานในงาน Engagement Thailand ครั้งที่ 7 จัดโดยสมาคมสัมพันธ์ธุรกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม สิงหาคม 2564 และได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลพิกัดตำแหน่งสถานที่จำหน่ายอาหารท้องถิ่นและที่พักโรงแรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดระยองภายใต้โครงการ U2T for BCG จัดทำ Dashboard แสดงผลผ่านสมาร์ตโฟนแบบ Real-Time และวิเคราะห์เชิงลึกด้วยเทคนิค Text Classify ด้วย PowerBI พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลสร้างแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวที่พักโรงแรม และร้านอาหารในท้องถิ่น และจัดกลุ่มข้อมูลพิกัดที่ตั้งด้วยเทคนิค K-Means เพื่อแนะนำการท่องเที่ยวจังหวัดระยอง [2] การยกระดับการท่องเที่ยวเชิงอายุวัฒนะตำบลกองดิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ด้วยนวัตกรรมการสื่อสารและเทคโนโลยีเสมือนจริง (AR) โดย ขวัญชีวา ไตรพิริยะ และคณะ [9] การพัฒนาศักยภาพของประชาชนสู่การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง กัญญารัตน์ นิมิตระกูล และคณะ [10] อีกทั้งยังวิจัยกลยุทธ์การตลาดสีเขียวที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าชุมชนตำบลวังห้วเพื่อรักษาสีเขียวในจังหวัดระยอง [11] การพัฒนาชุมชนสีเขียวด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมในตำบลปากน้ำประแส จังหวัดระยอง สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์จากใบโพรงทองสู่ผ้ามด้อมสีธรรมชาติ และกระถางเพาะชำต้นกล้าที่ย่อยสลายได้ [12]

3. วิธีการวิจัย

การวิจัยแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ ประชาชนและบัณฑิตจบใหม่ ที่เป็นทีมดำเนินงานของโครงการในพื้นที่จังหวัดระยอง ครอบคลุมพื้นที่ 25 ตำบล ตำบลละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 250 คน คัดเลือกด้วยวิธีแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังเสร็จสิ้นโครงการ กลุ่มเป้าหมายสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ตำบลละ 1 คน 25 ตำบล รวม 25 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนผ่านกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก และนำข้อมูลวิเคราะห์คำนวณหาอัตราส่วนผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนขอบเขตการดำเนินงานย้อนหลังตั้งแต่ โครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล ปี พ.ศ. 2564 ต่อเนื่องถึง ปี พ.ศ. 2566 โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG และงานวิจัยที่ได้รับงบประมาณ ปี พ.ศ. 2567 ซึ่งเป็นการต่อยอดจากโครงการดังกล่าวในพื้นที่จังหวัดระยอง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1) พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แบบสอบถามเกี่ยวกับผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังเสร็จสิ้นโครงการ 1 ปี ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ด้าน ได้แก่ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบทางสังคม ผลกระทบทางด้านสุขภาพ (2) แบบประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน แล้วนำเครื่องมือไปผ่านการประเมินค่า IOC คัดกรองเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ย 0.6 ขึ้นไป

3.2) รวบรวมข้อมูลโครงการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้วในพื้นที่ทั้งหมดนำมาสรุปผล และจัดกิจกรรมถอดบทเรียนร่วมกับทีมดำเนินงานทั้งหมด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชนทุกตำบลหลังเสร็จสิ้นโครงการ แสดงดังภาพที่ 6

3.3) จัดกิจกรรมประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนด้วยแบบประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน

3.4) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

4. ผลการวิจัย

ข้อมูลกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG จังหวัดระยองทั้งหมด เพื่อใช้ศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังเสร็จสิ้นการดำเนินงาน มีดังนี้

1. ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ 1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสู่ตำบล (U2T) พื้นที่ดำเนินงาน 4 ตำบล ได้แก่ วังหว่า ห้วยยาง กองดิน เขาน้อย ระยะเวลาดำเนินงาน 12 เดือน ตั้งแต่ ตุลาคม พ.ศ. 2563 ถึง กันยายน พ.ศ. 2564 จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในการขายสินค้าผ่านสมาร์ทโฟน (M-Commerce) เพื่อสร้างรายได้จากสินค้าในชุมชน (OTOP) และการบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่ายการประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการในยกระดับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม งบประมาณตำบลละ 800,000 บาท แบ่งเป็นกิจกรรมย่อย 4 กิจกรรม งบประมาณ 66,240 บาท ต่อกิจกรรม จำนวน 3 รุ่น ประชาชนที่รับการถ่ายทอดความรู้ 20 คนต่อรุ่น ต่อตำบล รวมผู้รับการอบรม 960 คน ประกอบด้วยกิจกรรมย่อยดังนี้

1.1) กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลขายสินค้าบริการและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสมาร์ทโฟน (M-Commerce) ขายสินค้าออนไลน์ Shopee Facebook Line My Shop Lazada เทคโนโลยีโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ผู้รับการอบรม จำนวนรวม 240 คน

1.2) กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีที่สามารถยกระดับสินค้าทางการเกษตร และสินค้า OTOP การถ่ายภาพสินค้า การสร้างภาพลักษณ์สินค้า การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีมาตรฐาน การใช้งานแอปพลิเคชัน Canva การสร้าง Storytelling ผู้รับการอบรม จำนวนรวม 240 คน

1.3) กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน Circular Economy เปลี่ยนขยะเป็นเงิน การประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้จากขยะอินทรีย์ และขยะรีไซเคิล การส่งเสริมการแปรรูปวัตถุดิบที่มีมากในท้องถิ่น เป็นผลิตภัณฑ์มูลค่า ผู้รับการอบรม จำนวนรวม 240 คน

1.4) กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในตำบล การถ่ายภาพและถ่ายคลิปโปรโมทแหล่งท่องเที่ยว ตกแต่งตัดต่อด้วยแอปพลิเคชัน Capcut inshot การเพิ่มพิกัดสถานที่บน Google maps การสร้างคลิป AR เพื่อการท่องเที่ยวผ่านเทคโนโลยีเสมือน การทำ Virtual Tourism ด้วย Google StreetView ผู้รับการอบรม จำนวนรวม 240 คน

2. ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) พื้นที่ดำเนินงาน 25 ตำบล (แสดงข้อมูลในตารางที่ 4) ระยะเวลาดำเนินงาน 3 เดือน ตั้งแต่ กรกฎาคม ถึง กันยายน พ.ศ. 2565 งบประมาณตำบลละ 145,000 บาท จำนวน 21 ตำบล (ตำบลใหม่) งบประมาณตำบลละ 107,500 บาท จำนวน 4 ตำบล (ตำบลเก่าที่เคยดำเนินงานแล้วในปี พ.ศ. 2564) แบ่งกิจกรรมย่อย 2 กิจกรรม งบประมาณ 71,050 บาท ต่อกิจกรรม จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ 2 กิจกรรม ต่อตำบล ประชาชนที่รับการถ่ายทอดความรู้ 20 คนต่อรุ่น ต่อตำบล รวมผู้รับการอบรม 1,000 คน ประกอบด้วยกิจกรรมย่อยดังนี้

2.1) กิจกรรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับสร้าง Brand สินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับสู่มาตรฐานชุมชนและ M-Commerce เพื่อการตลาดออนไลน์ ผู้รับการอบรม จำนวนรวม 500 คน

2.2) กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับสร้างตัวตนบนโลกออนไลน์ โปรโมทสินค้าบริการสร้างยอดขายผลักดันสินค้าจาก Local สู่ Global ผู้รับการอบรม จำนวนรวม 500 คน

3. ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โครงการส่งเสริมการตลาดเพื่อประชาสัมพันธ์และแนะนำผลิตภัณฑ์สินค้า U2T for BCG พื้นที่ดำเนินงาน 7 ตำบล ได้แก่ วังหว่า กองดิน เขาน้อย วังจันทร์ ชำช้อ ห้วยยาง ปากน้ำประแส ระยะเวลาดำเนินงาน 3 เดือน ตั้งแต่ มกราคม ถึง มีนาคม พ.ศ. 2566 งบประมาณตำบลละ 90,000 บาท จำนวน 5 ตำบล แบ่งเป็นกิจกรรมย่อย 2 กิจกรรม งบประมาณ 45,000 บาท ต่อกิจกรรม จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ 2 กิจกรรม ต่อตำบล ประชาชนที่รับการถ่ายทอดความรู้ 20 คนต่อรุ่น ต่อตำบล งบประมาณ 50,000 บาท จำนวน 2 ตำบล ได้แก่ ห้วยยาง และ ปากน้ำประแส จัดกิจกรรมที่ 1 เพียงกิจกรรมเดียว รวมผู้รับการอบรม 240 คน กิจกรรมย่อยมีดังนี้

3.1) กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการสร้าง Content และ Story Telling สร้างสินค้าอัตลักษณ์ชุมชนด้วยหลัก BCG ผู้รับการอบรม จำนวนรวม 140 คน

3.2) กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการสร้าง Content บนโลกออนไลน์ การโปรโมท การทำ Infographics การถ่ายทำคลิปวิดีโอ การตัดต่อคลิป การขายผ่านช่อง Youtube Tiktok เพื่อขยายฐานลูกค้า สร้างช่องทางการตลาดที่หลากหลาย จำนวนรวม 100 คน

4. พ.ศ. 2567 โครงการวิจัยต่อยอดจากกิจกรรม U2T for BCG จำนวน 2 วิจัย พื้นที่ดำเนินงาน 2 ตำบล ได้แก่ วังหว่า ปากน้ำประแส ระยะเวลาดำเนินงาน 12 เดือน ตั้งแต่ ตุลาคม พ.ศ. 2566 ถึง กันยายน พ.ศ. 2567 ประกอบด้วย

4.1) การพัฒนาการจัดการโลจิสติกส์และการสร้างเครือข่ายชุมชนสีเขียวอัจฉริยะของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านวังหว่า พื้นที่ดำเนินงาน ตำบลวังหว่า งบวิจัย 168,000 บาท จัดกิจกรรมอบรมการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนตามหลักการ BCG 2 ครั้ง พัฒนาระเบียงผ้าลายใบไม้จาก Eco-paint พัฒนาอิฐทางเท้าลายใบไม้ ไม่กวาดจากขวดพลาสติก และสิ่งประดิษฐ์จากขยะอินทรีย์ขยะรีไซเคิล ผู้รับการอบรมครั้งละ 30 คน รวมทั้งสิ้น 60 คน

4.2) การพัฒนาชุมชนสีเขียวอัจฉริยะด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมของจังหวัดระยอง พื้นที่ดำเนินงาน ตำบลปากน้ำประแส งบวิจัย 169,000 บาท จัดกิจกรรมอบรมการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนตามหลักการ BCG ผู้รับการอบรมจำนวน 30 คน จัดกิจกรรมทั้งหมด 3 ครั้ง ด้านพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ พัฒนาผลิตภัณฑ์กระถางเพาะชำต้นกล้วยย่อยสลายได้ ด้านพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว

หลังเสร็จสิ้นจากการดำเนินโครงการทั้งหมด ทีมวิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยกระบวนการจัดกิจกรรมถอดบทเรียน ประชุมสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 250 คน เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่ จังหวัดระยองทั้ง 25 ตำบล แสดงผลดังตารางที่ 2

ภาพที่ 5 จัดกิจกรรมถอดบทเรียนและประชุม Focus Group

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นในตำบลหลังโครงการเสร็จสิ้น 1 ปี

ด้าน	ข้อความถาม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	รายได้เพิ่มขึ้น	4.64	0.61	มากที่สุด
	รายจ่ายลดลง	4.42	0.69	มากที่สุด
	มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น	4.70	0.58	มากที่สุด
	จำนวนคนว่างงานลดลง	4.70	0.58	มากที่สุด
	เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้นมีการจับจ่ายใช้สอย	4.58	0.64	มากที่สุด
	ตลาดนัดมีจำนวนแม่ค้าเพิ่มขึ้น	4.41	0.74	มากที่สุด
	มีนักขายออนไลน์เพิ่มขึ้นในชุมชน	4.60	0.63	มากที่สุด
	มีผลิตภัณฑ์ สินค้า หรือบริการ ในชุมชนเพิ่มขึ้น	4.73	0.51	มากที่สุด
ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวนขยะพลาสติกลดลง	4.52	0.67	มากที่สุด
	จำนวนขยะอินทรีย์ลดลง	4.94	0.23	มากที่สุด
	จำนวนต้นไม้เพิ่มขึ้น	4.29	0.70	มากที่สุด
	จำนวนคนใช้สารเคมีที่เป็นพิษในการทำเกษตรลดลง	4.29	0.70	มากที่สุด
	มลพิษทางอากาศลดลง	4.23	0.69	มากที่สุด
	มลพิษทางน้ำลดลง	4.26	0.70	มากที่สุด
	มลพิษทางดินลดลง	4.26	0.70	มากที่สุด
	มีนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นในชุมชน	4.45	0.66	มากที่สุด
ผลกระทบทางสังคม	เข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น	4.97	0.18	มากที่สุด
	เกิดการรวมกลุ่มสร้างสังคมแห่งการแลกเปลี่ยนแบ่งปัน	4.95	0.27	มากที่สุด
	ชุมชนสังคมมีอาชีพให้เลือกทำได้มากขึ้น	4.98	0.15	มากที่สุด
	คนมีงานทำ ลดปัญหาอาชญากรรมในชุมชน	4.76	0.53	มากที่สุด
	มีนวัตกรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มขึ้นในชุมชน	4.96	0.25	มากที่สุด
	มีจิตอาสาเพิ่มขึ้นในชุมชน	4.64	0.61	มากที่สุด

	มีอาชีพที่หลากหลายสำหรับกลุ่มเปราะบาง ผู้สูงอายุ ผู้บำบัดสิ่งเสพติด	4.70	0.58	มากที่สุด
	จำนวนคนเล่นการพนัน ยาเสพติด ลดลง	4.47	0.72	มากที่สุด
ผลกระทบด้านสุขภาพ	สุขภาพกายดีขึ้น ไม่เป็นโรคภัย ใช้สมุนไพรท้องถิ่นเป็นอาหารและเครื่องดื่ม	4.64	0.61	มากที่สุด
	สุขภาพจิตดีขึ้น มีชุมชนสังคมากรวมกลุ่มที่เกื้อกูลช่วยเหลือ	4.58	0.64	มากที่สุด
	สุขอนามัยของชุมชนดีขึ้น ไม่มีกลิ่นขยะสิ่งปฏิกูล	4.60	0.62	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยทุกด้าน		4.60	0.56	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน จากข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึกผ่านกิจกรรมถอดบทเรียนของตัวแทนตำบล จำนวน 25 คน (ตำบลละ 1 คน) คัดเลือกตัวแทนที่เป็นผู้ร่วมกิจกรรมครบทุกปีงบประมาณ แสดงผลค่า SROI ดังตารางที่ 3

ภาพที่ 6 เก็บข้อมูลผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชน

ตารางที่ 3 ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนทุกโครงการ

ต้นทุน (งบทั้งหมด 19,442,000 บาท)	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ 1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสู่ตำบล (U2T) พื้นที่ดำเนินงาน 4 ตำบล 1) งบสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ 800,000 บาท x 4 ตำบล = 3,200,000 2) งบจ้างงาน บัณฑิตจบใหม่ 10 คน x 12 เดือน x 15,000 บาท = 1,800,000 3) งบจ้างงาน ประชาชน 10 คน x 12 เดือน x 9,000 บาท = 1,080,000 <u>รวมเป็นเงิน 6,080,000 บาท</u> ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) พื้นที่ดำเนินงาน 25 ตำบล 1) งบสนับสนุนกิจกรรม (ตำบลใหม่) 145,000 บาท x 21 ตำบล = 3,045,000 2) งบสนับสนุนกิจกรรม (ตำบลเก่า) 107,500 บาท x 4 ตำบล = 430,000 3) งบจ้างงาน บัณฑิตจบใหม่ 5 คน x 3 เดือน x 15,000 บาท x 25 ตำบล = 5,625,000 4) งบจ้างงาน ประชาชน 5 คน x 3 เดือน x 9,000 บาท x 25 ตำบล = 3,375,000 <u>รวมงบ 12,475,000 บาท</u> ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โครงการส่งเสริมการตลาดเพื่อประชาสัมพันธ์และแนะนำผลิตภัณฑ์สินค้า U2T for BCG พื้นที่ดำเนินงาน 7 ตำบล 1) งบสนับสนุนกิจกรรม 90,000 บาท x 5 ตำบล = 450,000 2) งบสนับสนุนกิจกรรม 50,000 บาท x 2 ตำบล = 100,000 <u>รวมงบ 550,000 บาท</u>
---	---

	พ.ศ. 2567 โครงการวิจัยต่อยอดจากกิจกรรม U2T for BCG จำนวน 2 วิจัย พื้นที่ดำเนินงาน 2 ตำบล ได้แก่ วังหว่า ปากน้ำประแส ระยะเวลาดำเนินงาน 12 เดือน 1) การพัฒนาการจัดการโลจิสติกส์และการสร้างเครือข่าย ชุมชนสีเขียวอัจฉริยะของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านวังหว่า งบวิจัย 168,000 บาท 2) การพัฒนาชุมชนสีเขียวอัจฉริยะด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมของจังหวัดระยอง ตำบลปากน้ำประแส งบวิจัย 169,000 บาท รวมงบ 337,000 บาท
ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ (มูลค่ารวม 77,630,000 บาท)	1) รายได้เพิ่มขึ้นให้กับประชาชนในพื้นที่เกิดการจ้างงาน 11,880,000 บาท 2) รายจ่ายลดลงจากการนำสิ่งเหลือใช้มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในครัวเรือน 36,000 บาทต่อปี 25 ตำบล เฉลี่ยตำบลละ 20 ครัวเรือน เป็นเงิน 18,000,000 บาทต่อปี 3) มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นหลังเสร็จสิ้นโครงการ เฉลี่ยตำบลละ 5 คน 25 ตำบล 22,500,000 บาทต่อปี 4) จำนวนคนว่างงานลดลง 5) ตลาดนัดมีจำนวนแม่ค้าเพิ่มขึ้น มีผู้ประกอบการรายใหม่เพิ่มขึ้น ตีมูลค่า ประมาณ 1,000,000 บาท 6) เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้นมีการจับจ่ายใช้สอย มีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจชุมชนแต่ละตำบลเพิ่มขึ้น ประมาณ 5,000,000 บาท ต่อปี 7) มีนักขายออนไลน์เพิ่มขึ้นในชุมชน สามารถไลฟ์ขายผลไม้ออนไลน์ได้ สร้างรายได้มากขึ้นตำบลละ 500,000 บาท ต่อเดือน 25ตำบล เป็นเงิน 12,500,000 บาท 8) มีผลิตภัณฑ์ สินค้า หรือบริการ ในชุมชนเพิ่มขึ้น สร้างรายได้เสริมให้กับประชาชนที่ได้รับการอบรมพัฒนาทักษะอาชีพ ทำสินค้าขาย รวม 30 ผลิตภัณฑ์ เฉลี่ย 20,000 บาท ต่อตำบลต่อเดือน เป็นเงินประมาณ 6,000,000 บาท ต่อปี 9) จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนใหม่ ได้จำนวน 4 ตำบล สร้างรายได้ในการเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว ได้ปีละประมาณ 150,000 บาท ต่อกลุ่ม รวมเป็นเงิน 600,000 บาท ต่อปี 10) ได้ถ่ายคลิปกioskช่องทีวีจำนวน 3 รายการ มูลค่าการโฆษณา ประมาณ 150,000 บาท รวมเป็นเงิน 77,630,000 บาท
ผลประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม (มูลค่ารวม 11,000,000 บาท)	●จำนวนขยะพลาสติกลดลง ลดรายจ่ายเกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลได้ เฉลี่ยปีละ 20,000 บาท จำนวน 25 ตำบล 500,000 บาท ●จำนวนขยะอินทรีย์ลดลง ช่วยลดการปล่อยก๊าซมีเทน ลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะอินทรีย์ ปีละ 100,000 บาท ต่อตำบล จำนวน 25 ตำบล เป็นเงิน 2,500,000 บาท ●จำนวนต้นไม้เพิ่มขึ้น มีการทำเกษตรผสมผสานที่เพาะปลูกสมุนไพรมูลค่าสูงมากขึ้น ตีเป็นเงินมูลค่า 500,000 บาท ต่อชุมชน มีจำนวน 12 ชุมชน เป็นเงิน 6,000,000 บาท ●จำนวนคนใช้สารเคมีที่เป็นพิษในการทำเกษตรลดลง เกษตรกรหันมาทำเกษตรอินทรีย์ ลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสารเคมีที่เป็นพิษได้ชุมชนละ 500,000 บาท จำนวน 4 ตำบล เป็นเงิน 2,000,000 บาท ●มลพิษทางอากาศลดลง ●มลพิษทางน้ำลดลง ●มลพิษทางดินลดลง ●มีนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นในชุมชน รวมเป็นเงิน 11,000,000 บาท

ผลประโยชน์ด้านสังคม (มูลค่ารวม 12,370,000 บาท)	●ประชาชนเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น ได้รับการอบรมพัฒนาทักษะอาชีพ รวมทั้งสิ้น 2,290 คน (ทุกคนได้รับการอบรม 3 วัน) ประมาณการมูลค่าคอร์สอบรม 3,000 บาท ต่อคน เป็นเงิน 6,870,000 บาท ●เกิดการรวมกลุ่มสร้างสังคมแห่งการแลกเปลี่ยนแบ่งปัน KMความรู้แต่ละตำบล ตีมูลค่าเป็นเงินที่แต่ละตำบลได้รับประโยชน์ ตำบลละ 50,000 บาท 25 ตำบล เป็นเงิน 1,250,000 บาท ●ชุมชนสังคมมีอาชีพให้เลือกทำได้มากขึ้น ●คนมีงานทำ ลดปัญหาอาชญากรรมในชุมชน ●มีนวัตกรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มขึ้นในชุมชน สร้างอาชีพวิทยากรถ่ายทอดความรู้ ได้ประมาณ 50 คน (2 คนต่อตำบล 25 ตำบล) รายได้เฉลี่ยคนละ 60,000 บาทต่อปี เป็นเงิน 3,000,000 บาท ●มีจิตอาสาเพิ่มขึ้นในชุมชน ●มีอาชีพที่หลากหลายสำหรับกลุ่มเปราะบาง ผู้สูงอายุ ผู้บาดเจ็บเสียดัด ●สุขภาพกายดีขึ้น ไม่เป็นโรคภัย ใช้สมุนไพรท้องถิ่นเป็นอาหารและเครื่องดื่ม ประหยัดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพไปได้เฉลี่ยประมาณตำบลละ 50,000 บาท จำนวน 25 ตำบล เป็นเงิน 1,250,000 บาท ●สุขภาพจิตดีขึ้น มีชุมชนสังคมการรวมกลุ่มที่เกื้อกูลช่วยเหลือ ●สุขอนามัยของชุมชนดีขึ้น ไม่มีกลิ่นขยะสิ่งปฏิกูล ●ได้รับรางวัล Hackathon ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 ตำบล ได้รับเงินรางวัล 100,000 บาท ●ได้รับการจัดอันดับ Top100 ผลงาน U2T ดีเด่น ทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น 3 ตำบล ประกอบด้วย วังหว่า ห้วยยาง กองดิน รวมเป็นเงิน 12,370,000 บาท
SROI	$(77,630,000 + 11,000,000 + 12,370,000) / 19,442,000 = 5.19$

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน ประกอบด้วย ต้นทุนงบประมาณที่ดำเนินโครงการทั้งหมด ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2564 ถึง พ.ศ.2567 รวม 19,442,000 บาท ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจมูลค่ารวม 77,630,000 บาท ผลประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม มูลค่ารวม 11,000,000 บาท และผลประโยชน์ด้านสังคมมูลค่ารวม 12,370,000 บาท เมื่อนำมาคำนวณค่า SROI ได้ผลลัพธ์เป็น 5.19 หมายถึงทุกการลงทุน 1 บาท จะได้รับผลตอบแทน 5.19 บาท

ตารางที่ 4 เส้นทางสู่ผลกระทบทางสังคมของโครงการ (Social Impact Pathway) รายตำบล

ตำบล	ปัจจัยนำเข้า (Input)	กิจกรรม (Activity)	ผลผลิต (Output)	ผลลัพธ์ (Outcome)	ผลกระทบ (Impact)
วังหัว	ปี พ.ศ. 2564: งบดำเนินงาน 800,000 บาท งบจ้างงาน 240,000 บาท x12 เดือน=2,880,000 บาท ปี พ.ศ. 2565: งบดำเนินงาน 107,500 บาท งบจ้างงาน 120,000 บาท x 3 เดือน=360,000 บาท ปี พ.ศ. 2566: งบดำเนินงาน 90,000 บาท ปี พ.ศ. 2567: งบวิจัย 168,000 บาท	อบรมเชิงปฏิบัติการ กิจกรรมที่ 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 4.1	ผลิตภัณฑ์ใหม่ อีฐทางเท้า ผสมขยะพลาสติก กระถางแคคตัสผสมขยะพลาสติก น้ำพริกกรอบ กระวาน โสมสด ฐานเรียนรู้ใหม่ น้ำมันทอด อาหารเหลือทิ้ง ทำน้ำมันไบโอดีเซล	สร้างรายได้จากการขายสินค้าที่พัฒนาขึ้น ลดปริมาณขยะอินทรีย์และขยะรีไซเคิล มีนวัตกรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มขึ้น	มลพิษทางอากาศ ดิน น้ำ ลดลง เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น มีนักขายออนไลน์เพิ่มขึ้น ชุมชนเป็นที่รู้จักในวงกว้างขึ้น ได้ออกรายการทีวี ได้รับรางวัลต่างๆ
กองดิน	ปี พ.ศ. 2564: งบดำเนินงาน 800,000 บาท ต่อตำบล X 3 ตำบล = 2,400,000 บาท งบจ้างงาน 240,000 บาท ต่อตำบล x 3 ตำบล x 12 เดือน = 8,640,000 บาท ปี พ.ศ. 2565: งบดำเนินงาน 107,500 บาท ต่อตำบล X 2 ตำบล = 290,000 บาท งบจ้างงาน 120,000 บาท ต่อตำบล x 2 ตำบล x 3 เดือน = 720,000 บาท ปี พ.ศ. 2566: งบดำเนินงาน 90,000 บาท ต่อตำบล X 3 ตำบล = 270,000 บาท	อบรมเชิงปฏิบัติการ กิจกรรมที่ 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2	ถ่านดูดกลิ่นจากไม้สอย ดาว สบูชาโคล AR และพิกัดสถานที่ท่องเที่ยวในตำบล	สร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ที่พัฒนาขึ้น	สินค้าและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนเป็นที่รู้จักในวงกว้าง
ห้วยยาง	ปี พ.ศ. 2564: งบดำเนินงาน 107,500 บาท ต่อตำบล X 2 ตำบล = 290,000 บาท ปี พ.ศ. 2565: งบดำเนินงาน 107,500 บาท ต่อตำบล X 2 ตำบล = 290,000 บาท ปี พ.ศ. 2566: งบดำเนินงาน 90,000 บาท ต่อตำบล X 3 ตำบล = 270,000 บาท	อบรมเชิงปฏิบัติการ กิจกรรมที่ 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 3.1	มะดันแช่อิ่ม น้ำกระชาย ปุ๋ยน้ำหมักกระท้อน	ลดขยะอินทรีย์ ลดการปล่อยก๊าซมีเทนได้รับรางวัลมากมาย	จัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน มีสื่อที่วิมาถ่ายทอด เป็นแหล่งศึกษาดูงาน
เขาน้อย	ปี พ.ศ. 2564: งบดำเนินงาน 120,000 บาท ต่อตำบล x 2 ตำบล x 3 เดือน = 720,000 บาท ปี พ.ศ. 2565: งบดำเนินงาน 107,500 บาท ต่อตำบล X 2 ตำบล = 290,000 บาท ปี พ.ศ. 2566: งบดำเนินงาน 90,000 บาท ต่อตำบล X 3 ตำบล = 270,000 บาท	อบรมเชิงปฏิบัติการ กิจกรรมที่ 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2	เตาอบถ่านผลิตน้ำส้มควันไม้ แชมพูน้องแมว น้องหมา ผสมน้ำส้มควันไม้ น้ำพริกสมุนไพร	เกิดนวัตกรรมในชุมชน สร้างรายได้ให้กับชุมชน	มีการใช้น้ำส้มควันไม้ทำเกษตรอินทรีย์มากขึ้น สิ่งแวดล้อมดีขึ้น

ปากน้ำ ประแส	ปี พ.ศ. 2565: งบดำเนินงานกิจกรรม 145,000฿ งบจ้างงาน 120,000฿ x 3 เดือน = 360,000฿ ปี พ.ศ. 2566: งบดำเนินงานกิจกรรม 90,000฿ ปี พ.ศ. 2567: งบวิจัย 169,000฿	อบรมเชิง ปฏิบัติการ กิจกรรมที่ 2.1, 2.2, 3.1, 4.2	กะปิ แฉงลอน ผ้าหมั่นย้อมสีใบโปรงทอง กระถางย้อยสลายได้จาก ขยะอินทรีย์ สร้างสื่อประชาสัมพันธ์ เส้นทางท่องเที่ยว	เกิดรายได้เสริม จากผลิตภัณฑ์ใหม่ ลดขยะอินทรีย์ เพิ่มปริมาณ นักท่องเที่ยว	เกิดเศรษฐกิจชุมชน ที่มีรายได้ ต่อเนื่องจากการ ขายสินค้าและ บริการท่องเที่ยว
ปี	พ.ศ.2564 – 2567				พ.ศ.2568

ตารางที่ 4 (ต่อ) เส้นทางสู่ผลกระทบทางสังคมของโครงการ (Social Impact Pathway) รายตำบล

ตำบล	ปัจจัยนำเข้า (Input)	กิจกรรม (Activity)	ผลผลิต (Output)	ผลลัพธ์ (Outcome)	ผลกระทบ (Impact)
วัง จันทร์	ปี พ.ศ. 2565: งบดำเนินงานกิจกรรม 145,000 บาท ต่อ ตำบล x 2 ตำบล = 290,000฿ งบจ้างงาน 120,000 บาท ต่อ ตำบล x 2 ตำบล x 3 เดือน = 720,000฿ ปี พ.ศ. 2566: งบดำเนินงานกิจกรรม 90,000 บาท ต่อ ตำบล x 2 ตำบล = 180,000฿	อบรมเชิง ปฏิบัติการ กิจกรรมที่ 2.1, 2.2, 3.1, 3.2	กระเป๋าผ้ามัดย้อมสี ธรรมชาติใบจันทร์ กรอบ รูปผ้าบาติกเดินเส้นทาง ลายไทย ของฝากผ้ามัด ย้อมผ้าสีธรรมชาติ	สมาชิกวิสาหกิจมีงาน ทำต่อเนื่อง มี ผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์ ชุมชน ผลิตภัณฑ์ค้าขาย ได้ทั้งปี	เกิดเศรษฐกิจชุมชน สร้างสรรค์ ชุมชนเป็นที่ รู้จักมากขึ้น สืบสานวัฒนธรรม ท้องถิ่น
ชำม้อ		อบรมเชิง ปฏิบัติการ กิจกรรมที่ 2.1, 2.2, 3.1, 3.2	ขนุนทอดกรอบบรรจุ ภัณฑ์กระป๋องสุญญากาศ กล้วยกวน ขนมเม็ดขนุน	เมล็ดขนุนที่เป็นของ เหลือทิ้ง นำมาเพิ่ม มูลค่า ลดปริมาณขยะ อินทรีย์และเพิ่มรายได้	ดันทุนการผลิตต่ำลง มี เครื่องบรรจุกระป๋องสุญ ญากาศ ยืดอายุผลิตภัณฑ์ วางขายหรือส่งจำหน่าย ไปได้ไกลได้
น้ำเป็น	ปี พ.ศ. 2565: งบดำเนินงานกิจกรรม 145,000฿ ต่อ ตำบล x 18 ตำบล	อบรมเชิง ปฏิบัติการ กิจกรรมที่ 2.1, 2.2	กระถางย้อยสลายได้ ผสมเปลือกหมากภาษาชะ กาบหมาก เกล็ดหมากอ่อน ข้าวพลู่แก้ผดผื่นคัน ปุ๋ยน้ำ หมักหมากไล่แมลง	ลดปริมาณขยะอินทรีย์ และเพิ่มรายได้จากการ จำหน่ายสินค้าที่ พัฒนาขึ้น	เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้นมี การจับจ่ายใช้สอย ตลาดนัดมีจำนวนแม่ค้า เพิ่มขึ้น

ห้วย ทับ มอญ	= 2,610,000฿ งบจ้างงาน 120,000฿ ต่อ ตำบล × 18 ตำบล × 3 เดือน =6,480,000฿		น้ำมั่งคุดสกัดเย็น สบู่ เหลวเปลือกมังคุด สบู่ก้อนเปลือกมังคุด ชา ถั่งเช่า	ได้บรรจุภัณฑ์ที่มี มาตรฐาน สวยงาม ขายได้มากขึ้นรายได้ เพิ่มขึ้น	มีนักขายออนไลน์เพิ่มขึ้น ในชุมชน มีผลิตภัณฑ์ สินค้า หรือ บริการ ในชุมชนเพิ่มขึ้น จำนวนต้นไม้เพิ่มขึ้น จำนวนคนใช้สารเคมีที่ เป็นพิษในการทำเกษตร ลดลง
กะเฉด			ถ่านอัดแท่งดูดกลิ่น น้ำส้ม ควั่นไม้ แชมพูน้องหมา น้องแมวจากน้ำส้มควั่นไม้ ชาสมุนไพร	มีการโปรโมทให้เป็นที่ รู้จักมากขึ้น ผลิตภัณฑ์ ได้รับการต่อยอดให้ หลากหลาย	
สำนัก ทอง			สเปรย์น้ำมันนวดสมุนไพร เจลล้างหน้าสมุนไพร เซรั่มสมุนไพร	ลดปริมาณขยะอินทรีย์ และเพิ่มรายได้จากการ จำหน่ายสินค้าที่ พัฒนาขึ้น	
แก่ง			ผงสมุนไพรบด ชา สมุนไพร เจลล้างมือ สมุนไพร ป้ายAR แหล่งท่องเที่ยว สวนสมุนไพร 99 ชนิด	แหล่งท่องเที่ยวสวน สมุนไพรเป็นที่รู้จักมาก ขึ้น สร้างรายได้เพิ่มขึ้น	
เชิง เนิน			สเปรย์ตะไคร้หอมไล่ยุง แชมพูสมุนไพรผสมทอง พันชั่ง	ได้บรรจุภัณฑ์ใหม่ที่ สวยงามสร้างยอดขาย ได้มากขึ้น	
ปี	พ.ศ.2564 – 2567				พ.ศ.2568

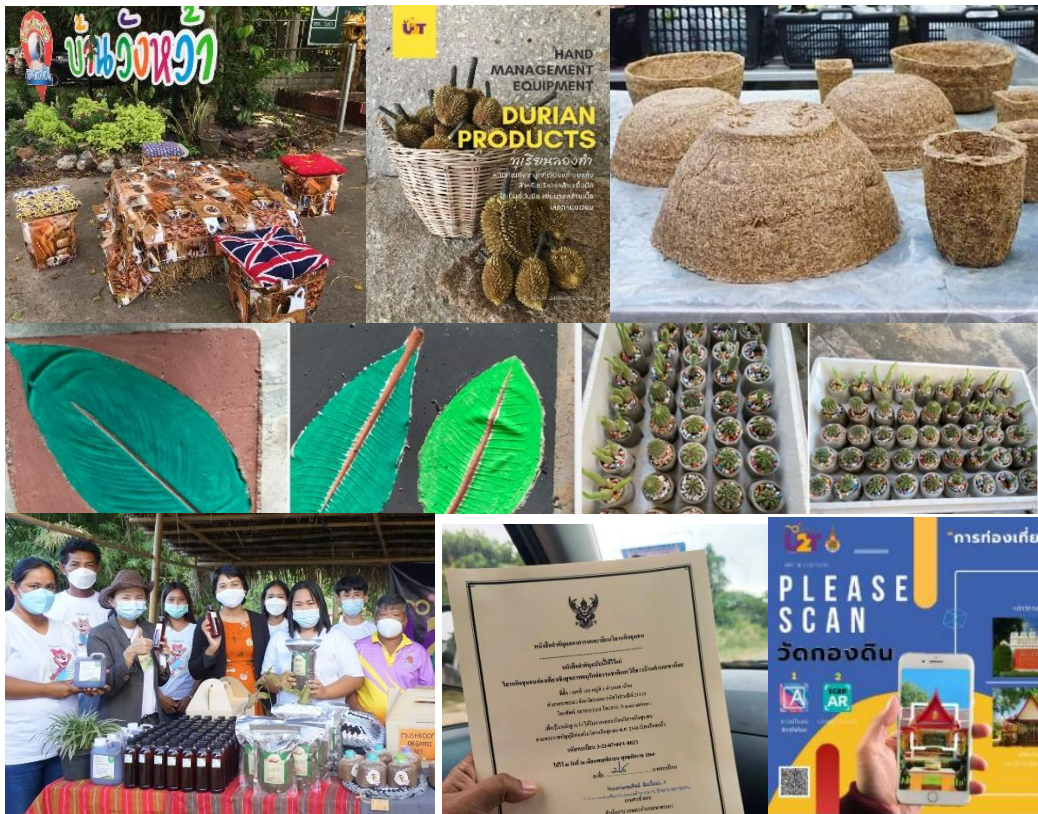
ตารางที่ 4 (ต่อ) เส้นทางสู่ผลกระทบทางสังคมของโครงการ (Social Impact Pathway) รายตำบล

ตำบล	ปัจจัย นำเข้า (Input)	กิจกรรม (Activity)	ผลผลิต (Output)	ผลลัพธ์ (Outcome)	ผลกระทบ (Impact)
เนิน พระ			ไอศกรีมข้าวไรซ์เบอร์รี่ กล้วยตากเคลือบช็อกโกแลต โลชั่นข้าวไรซ์เบอร์รี่ แวกัด้า จากเปลือกกล้วย	ได้รับการประชาสัมพันธ์ให้รู้จัก ในวงกว้างขึ้น มีนวัตกรรมใหม่ ต่อยอดจากเปลือกกล้วยเหลือ ทิ้ง	ชุมชนสังคมมีอาชีพให้ เลือกทำได้มากขึ้น คนมีงานทำ ลดปัญหา อาชญากรรมในชุมชน
บาง บุตร			ขนมทองม้วนชาไทย ขนม คุกกี้กึ่งแห้ง กระเปาะและ ตะกร้าสานจากวัสดุ ธรรมชาติ	มีสินค้าใหม่ของชุมชน เพิ่ม รายได้จากการจำหน่ายสินค้าที่ พัฒนาขึ้น	มีนวัตกรรมหรือภูมิปัญญา ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นในชุมชน มีจิตอาสาเพิ่มขึ้นใน ชุมชน
หนอง บัว			น้ำพริกปูนาอย่าง หม่า ตะกร้า สานเส้นพลาสติก ผ้ามัดย้อม	บรรจุภัณฑ์ได้รับการพัฒนา ทำ ให้ออกขายเพิ่มขึ้น	มีอาชีพที่หลากหลาย สำหรับกลุ่มเปราะบาง ผู้ สูงอายุ ผู้บำบัดสิ่งเสพติด
ชาวกบก			ปุ๋ยเปลือกไข่ ปุ๋ยแกลบมูลไก่ เติมอากาศ	บรรจุภัณฑ์ได้รับการพัฒนา ทำ ให้ออกขายเพิ่มขึ้น	จำนวนคนเล่นการพนัน ยาเสพติด ลดลง
ตาขัน			มันฉาบ มันกวน บรรจุภัณฑ์ ใหม่	สร้างยอดขายได้มากขึ้น	สุขภาพกายดีขึ้น ไม่เป็น โรคภัย ใช้สมุนไพร

ปลวก แดง			ยาหม่องสมุนไพร กล้วยอบ อแกนิก กันกระแทกจาก ก้านกล้วย ยางกล้วยทำสีน้ำ	สร้างยอดขายได้มากขึ้น นำขายอินทรีย์มาสร้าง ประโยชน์	ท้องถิ่นเป็นอาหารแล เครื่องดื่ม สุขภาพจิตดีขึ้น มีชุมชน สังคมการรวมกลุ่มที่ เกื้อกูลช่วยเหลือ สุขอนามัยของชุมชนดีขึ้น ไม่มีกลิ่นขยะสิ่งปฏิกูล
มาบ ยางพร			ตะกร้าสานไม้ไผ่ เครื่องแกง สับปะรดกวน น้ำยาล้างจานเปลือก สับปะรด	ได้รับการประชาสัมพันธ์ให้เป็น ที่รู้จักในวงกว้าง สร้างยอดขาย ได้เพิ่มขึ้น	
หนอง ไไร่			น้ำมัลเบอร์รี่ โลชั่นมัลเบอร์รี่ น้ำพริกเผาเห็ด ปุ๋ยจากก้อนเห็ด	บรรจุภัณฑ์ได้รับการพัฒนา ทำ ให้อายุการใช้งานเพิ่มขึ้น	
ตาสีหี			ถ่านดูดกลิ่นรูปสับปะรด สบู่ น้ำผึ้ง น้ำผึ้งป่า	สร้างรายได้จากนวัตกรรมที่ พัฒนาขึ้น	
ละหาร			กระเป๋าคาดและพวงกุญแจ จากใบสับปะรด ผ้าอ้อมสีย้อม	สร้างรายได้จากนวัตกรรมที่ พัฒนาขึ้น	
แม่น้ำคู้			บรรจุภัณฑ์หุ้มเส้น กะปิ น้ำเค็ม	รายได้เพิ่มขึ้น	
นิคม พัฒนา			น้ำยาล้างจานจากเปลือก สับปะรดผสมมะกรูด สับปะรดกวน น้ำอ้อยยอ แกนนิค	ลดปริมาณขยะอินทรีย์และเพิ่ม รายได้จากการจำหน่ายสินค้าที่ พัฒนาขึ้น	
พัฒนา นิคม			ผงกล้วยบด สบู่ยอบบ กระถางจากขี้เลื่อย	สร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิก กลุ่ม	
ปี	พ.ศ.2564 – 2567				พ.ศ.2568

ตารางที่ 4 เป็นการวิเคราะห์เส้นทางสู่ผลกระทบทางสังคมของโครงการ (Social Impact Pathway) ราย
ตำบล ตำบลที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 4 ปี คือ ตำบลวังหัว
ประชาชนได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะอาชีพ ผ่านกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย หัวข้อ
เทคโนโลยีดิจิทัลขายสินค้าบริการและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสมาร์ตโฟน (M-Commerce) ขายสินค้า
ออนไลน์ Shopee Facebook Line My Shop Lazada เทคโนโลยีโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน เทคโนโลยีที่สามารถ
ยกระดับสินค้าทางการเกษตร และสินค้า OTOP การถ่ายภาพสินค้า การสร้างภาพลักษณ์สินค้า การออกแบบบรรจุ
ภัณฑ์ที่มีมาตรฐาน เศรษฐกิจหมุนเวียน Circular Economy เปลี่ยนขยะเป็นเงิน การประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้จาก
ขยะอินทรีย์ และขยะรีไซเคิล การส่งเสริมการแปรรูปวัตถุดิบที่มีมากในท้องถิ่นเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่า เทคโนโลยีใน
การส่งเสริมการท่องเที่ยวในตำบล การถ่ายภาพและถ่ายคลิปโปรโมทแหล่งท่องเที่ยว ตกแต่งตัดต่อด้วยแอปพลิเคชัน
Capcut, inshot, การเพิ่มพิกัดสถานที่บน Google maps การสร้างคลิป AR เพื่อการท่องเที่ยวผ่านเทคโนโลยี
เสมือน การทำ Virtual Tourism ด้วย Google StreetView -เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับสร้าง Brand สินค้าและบรรจุ
ภัณฑ์เพื่อยกระดับสู่มาตรฐานชุมชนและ M-Commerce เพื่อการตลาดออนไลน์ เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับสร้าง
ตัวตนบนโลกออนไลน์ โปรโมทสินค้าบริการ สร้างยอดขายผลักดันสินค้าจาก Local สู่ Global เทคโนโลยีดิจิทัลด้าน

การสร้าง Content และ Story Telling สร้างสินค้าอัตลักษณ์ชุมชนด้วยหลัก BCG เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการสร้าง Content บนโลกออนไลน์ การโปรโมท การทำ Infographics การถ่ายทำคลิปวิดีโอ การตัดต่อคลิป การขายผ่านช่อง Youtube Tiktok เพื่อขยายฐานลูกค้า สร้างช่องทางการตลาดที่หลากหลาย การพัฒนาการจัดการโลจิสติกส์ และการสร้างเครือข่ายชุมชนสีเขียวอัจฉริยะของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านวังหว่า จึงจัดให้ตำบลวังหว่าเป็นวิทยากรรับเชิญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับตำบลใหม่ อีก 21 ตำบล จนทำให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามหลัก BCG คือนำสิ่งเหลือทิ้งมาแปรรูปให้เกิดประโยชน์

ภาพที่ 7 ภาพกิจกรรมการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับ U2T for BCG จังหวัดระยอง

สามารถทำได้สำเร็จทุกตำบล ทำให้มีผลิตภัณฑ์ใหม่เกิดขึ้น จำนวน 30 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ 1) เปลือกสับปะรด=น้ำยาล้างจาน 2) เปลือกกล้วย=แว็กซ์ขัดรองเท้า 3) เปลือกแก้วมังกร=ลิปบาล์ม 4) เปลือกมังคุด=สบู่ แชมพู สบู่เหลว 5) กากสมุนไพรรูปประคบ ผงสครับ 6) กากมัลเบอร์รี่=สเปรย์แอลกอฮอล์มัลเบอร์รี่ แชมพู โลชั่น 7) ลูกหมากตกเกรด=ครีมทาแก้ผดผื่นคัน น้ำหมักไล่แมลง 8) เมล็ดขนุน=ผงแป้งขนมเม็ดขนุน 9) ทุเรียนอ่อน =ผงแป้งทุเรียน 10) กล้วยอ่อนกล้วยดิบ=ผงกล้วยดิบ 11) พืชผักสมุนไพรล้นตลาดราคาถูก=ผงสมุนไพร สกัดทำน้ำกลั่น 12) เปลือกสมุนไพรมะลิกลิ่นฉุน=น้ำมันหอมระเหย 13) ผลไม้ล้นตลาด=ข้าวเกรียบผลไม้ ผลไม้กวน ผลไม้ทอด ผลไม้แช่อิ่ม ผลไม้ดอง 14) กะปิ เครื่องแกง น้ำพริก=อบแห้งและบดทำเป็นผงสำเร็จรูป 15) เปลือกมะพร้าว เปลือกทุเรียน เปลือกหมาก ชี้เลื่อย=กระถางเพาะชำย่อยสลายได้ 16) ใบไม้จากการตัดแต่งกิ่งไม้ ใบจันทร์ ใบลองกอง ใบมังคุด ฯลฯ=สีย้อมผ้า 17) ใบสับปะรด=ผ้า 18) กาบหมาก=ภาชนะ ถ้วยจานชาม 19) เปลือกมันเทศ เปลือกผลไม้สีจัดจ้าน=ผงสีธรรมชาติ 20) เปลือกไข่=ผงบำรุงดิน 21) ก้อนเห็ดที่หมดเชื้อ=ปุ๋ยหมัก 22) เศษอาหาร หรือมูลสัตว์ =ปุ๋ยหมัก เติมนอกซิเจน 23) เศษถ่าน=ถ่านดูดกลิ่นอัดแท่ง ถ่านขึ้นรูป 24) ก้านกล้วย=กันกระแทก 25) ยางกล้วย=สีน้ำ 26) พลาสติก=กระถาง อิฐทางเท้า 27) กล่องโฟม=กาว 28) เศษกระดาษ=กระดาษสา 29) น้ำมันทอดอาหารเหลือทิ้ง=น้ำมันไบโอดีเซล 30) น้ำส้มควันไม้=สเปรย์ไล่แมลงกำจัดกลิ่น แชมพูน่องหมาน้องแมว

5. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG จังหวัดระยองสนับสนุนงบประมาณโดย กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจสร้างผลกระทบเชิงบวกให้กับพื้นที่ระยองได้ทุกมิติ มีค่า SROI อยู่ที่ 5.19 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวนธง ครุฑจั่น [7] ที่ได้ศึกษาผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน ของโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบลสร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง มีค่า SORI อยู่ที่ 3.03 เท่า แสดงให้เห็นถึงประโยชน์นโยบายขับเคลื่อนเชิงรุกของกระทรวง อว.ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ มีงานวิจัยที่ศึกษาผลลัพธ์จากการถอดบทเรียนหลังเสร็จเสร็จโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบลหลายพื้นที่ อาทิ วิจัยศึกษาโครงการ U2T ตำบลวังห้วและตำบลทะเลน้อย [13] พบว่าโครงการ U2T มีส่วนช่วยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับชุมชน ด้วยการสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน จากนั้นออกแบบกิจกรรมการอบรมที่ตามความต้องการของชาวบ้านเพื่อตอบสนองและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ปัจจัยสำคัญที่สร้างความสำเร็จในการ คือ ความรู้ความสามารถและการเอาใจใส่ต่อโครงการของอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ ความเข้มแข็งของผู้ของนำชุมชน การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ความร่วมมือจากชาวบ้าน การมีทรัพยากรธรรมชาติและทีมงานที่จริงจัง สอดคล้องกับงานวิจัยการถอดบทเรียนตำบลนาข้า อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์ [14] ที่มีการส่งเสริมให้ประชาชนแปรรูปสมุนไพร รวมกลุ่มใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ส่วนการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ U2T จังหวัดยะลา [15] พบว่า ความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมโครงการ งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ความร่วมมือของภาคีเครือข่าย สามารถพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ ส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม เพิ่มรายได้หมุนเวียนให้แก่ชุมชน เช่นเดียวกับโครงการ U2T จังหวัดพิษณุโลก [16] หลังกิจกรรมถอดบทเรียน เกิดการค้นพบจุดเด่นของชุมชน พัฒนาสัมมาชีพ สามารถตอบสนองปัญหาความต้องการของชุมชนได้ด้วยการนำองค์ความรู้จากมหาวิทยาลัยไปบริการถ่ายทอดให้กับชุมชน สร้างรายได้ให้กับประชาชนในชุมชนได้อย่างต่อเนื่องยั่งยืน เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลงานของจังหวัดสุรินทร์ [17] ที่กำหนดเป้าหมายการแก้ปัญหาความยากจนของชุมชน ระวีวรรณ พิไลเกียรติ ถอดบทเรียนโครงการ U2T

จังหวัดอุดรดิตถ์ [18] พบว่า หลังเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการประชาชนในพื้นที่ที่มีความรู้สึกรักและอยากพัฒนาชุมชนตนเองมากขึ้น ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่มีมาตรฐานมากขึ้น ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อบต. เทศบาล ในพื้นที่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในระดับตำบลเกิดความสำเร็จ

6. เอกสารอ้างอิง

- [1] วิสาหกิจชุมชนโคกหนองนาสวนไผ่ไฮเทคเพื่อพัฒนาสัมมาชีพ. (29 มีนาคม 2568). 120 หลักสูตรพัฒนาทักษะอาชีพ. เข้าถึงได้จาก : <https://anyflip.com/iazhc/ctxt/basic>
- [2] มณีนันท์ การันันท์, & คณะ. (2565). การวิเคราะห์ข้อมูลพิกัดตำแหน่งสถานที่จำหน่ายอาหารท้องถิ่นและที่พักโรงแรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดระยองภายใต้โครงการ U2T for BCG. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติด้านภูมิศาสตร์และภูมิสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเครือข่ายภาคใต้ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี วันที่ 14 ธันวาคม 2565 (หน้า 224-231).
- [3] เศรษฐภูมิ บัวทอง, เกศกุล สระแก้ว, & บุญฤทธิ์ พานิชเจริญ. (2564). คู่มือการประเมินผลกระทบทางสังคมและผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนโครงการเพื่อสังคมเพื่อความเข้าใจในหลักการเบื้องต้นและสนับสนุนการปฏิบัติงานขององค์กรเพื่อสังคม. เข้าถึงได้จาก สถาบันส่งเสริมการบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยทักษิณ: [https://iasp.tsu.ac.th/upload/files/1729138185_Q05%20%20คู่มือการประเมินผลกระทบทางสังคม%20\(SIA\)%20และผล.pdf](https://iasp.tsu.ac.th/upload/files/1729138185_Q05%20%20คู่มือการประเมินผลกระทบทางสังคม%20(SIA)%20และผล.pdf)
- [4] วรภัทร เมฆขจร, & คณะ. (2567). การประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) กิจกรรมการพัฒนาผู้ประกอบการเชิงวัฒนธรรม อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, 14(1), 21-38.
- [5] นพพล จันทรกระจ่างแจ้ง, & อนันต์ ลาภกุล. (2566). ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) กิจกรรมสร้างสรรค์เศรษฐกิจชุมชนเขาดมกรรจ์ ตำบลเขาดมกรรจ์ อำเภอเขาดมกรรจ์ จังหวัดดสระแก้ว. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 23(4), 245-260.
- [6] นิตกร พงษ์ไพบูลย์, & วิสาชา ภูจินดา. (2562). ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนการทำเกษตรอินทรีย์โครงการสามพรานโมเดล. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 39(4), 137-154.
- [7] ทวนจง ครุฑจั่น. (2567). ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน ของโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง. วารสารการบริหารท้องถิ่น, 17(2), 295-308.
- [8] มณีนันท์ การันันท์, & คณะ. (2564). การสร้างต้นแบบสินค้าจากขยะส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวอัจฉริยะกรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมบ้านวังหว้า. ใน การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานระดับชาติ Engagement Thailand ครั้งที่ 7 สมาคมสัมพันธ์กิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม วันที่ 2-3 สิงหาคม 2564 (หน้า 144-154).
- [9] ขวัญชีวา ไตรพิริยะ, มณีนันท์ การันันท์, จินตนา แสงดี, กมลวรรณ เฉลิมบุญ, & อังคณา สิริตนาบุญศิริ. (2566). การยกระดับการท่องเที่ยวเชิงอายุวัฒนะตำบลกองดิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ด้วยนวัตกรรมสารสนเทศและเทคโนโลยีเสมือนจริง (AR). วารสารนิเทศศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น, 1(1), 18-32.

- [10] กัญญารัตน์ นิ่มตระกูล, มณีนรัตน์ ภารนันท์, อังคณา สิริตนาอนุกุลศิริ, ขวัญชีวา ไตรพิริยะ, & จินตนา แสงดี. (2565). การพัฒนาศักยภาพของประชาชนสู่การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเขตพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง. ใน ประชุมวิชาการระดับชาติราชภัฏกรุงเก่า ครั้งที่ 5 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา วันที่ 15-16 ธันวาคม 2565 (หน้า 414-429).
- [11] กัญญารัตน์ นิ่มตระกูล, มณีนรัตน์ ภารนันท์, สุภาวดี สายสนธิ จารุวรรณ นิธิไพบูลย์, อังคณา สิริตนาอนุกุลศิริณ ขัทธกร พิษณุมฤตม์, และ ขวัญชีวา ไตรพิริยะ. (2567). กลยุทธ์การตลาดสีเขียวที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าชุมชนเพื่อสิ่งแวดล้อมในจังหวัดระยอง. วารสารศิลปการจัดการ, 8(4), 18-40.
- [12] Jaruan Nitipai boon, Tipat Sottiwat, Nakarin Thangthong, Kanyarat Nimtrakool , Maneerat Parnan & Nachapat Pichayamahoot. (2024). The Development of Green Community through Technology and Innovation in Pak Nam Prasae Subdistrict Rayong Province Thailand. Nanotechnology Perceptions, 20(S11), 1354-1370.
- [13] รติมา พงษ์อริยะ & สุภาศพรณ ตั้งตรงไพโรจน์. (). โครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ (U2T) กับการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์ : กรณีศึกษาเปรียบเทียบ ชุมชนบ้านทะเลน้อย ตำบลทางเกวียน และชุมชนบ้านวังห้ว ตำบลวังห้ว อำเภอแกลง จังหวัดระยอง. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 6(1), 26-38.
- [14] สุรภรณ์ สุวรรณโฮส, รัตนชฎาวรรณ อยู่ภาค, & อลงกรณ์ อักษรศรี. (2567). โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จากมหาวิทยาลัยสู่ตำบล การถอดบทเรียนตำบลนาข้าว อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์. NU Journal of Nursing and Health Sciences, 18(1), 172-187.
- [15] สุพัตรา รุ่งรัตน์, ชูลีฟิเกอร์ มาโซ, ยุทธนา กาเดิม, กมลวรรณ ชนะกุล, & อัจฉรา วงศ์วัฒนมงคล. (2566). การยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ สู่แนวทางการขยายผลการพัฒนา จังหวัดยะลา. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 18(3), 11-22.
- [16] สุจินต์ เรืองรัมย์, นกสนันท์ ปิยะศิริภักดิ์, & กนกกร มังกรประดิษฐ์. (2566). การถอดบทเรียนโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยสู่ตำบล ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. วารสารการพยาบาลและสุขภาพ, 17(1), 98-114.
- [17] อธิมาตร เพิ่มพูน & วิเชียร พรหมแก้ว. (2566). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินนโยบายสาธารณะโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ 1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ) ในพื้นที่ตำบลโคกกลาง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 10(3), 117-138.
- [18] ระวีวรรณ พิไลเกียรติ, พัชรวรรณ เครืองแก้ว, ณัฐนิช ชันหลวง, & สุกฤตา ว่องวิทย์การ. (2567). การถอดบทเรียนโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยสู่ตำบล กรณีศึกษา ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์. NU Journal of Nursing and Health Sciences, 18(3), 15-27.